

Til

Alle kommuner i Norge

Fra

NOAH – for dyrs rettigheter

Dronningens gate 13

0152 Oslo

register@dyrsrettigheter.no

Dato: 14.07.2026

OPPFORDRING TIL KOMMUNENE OM Å AVVIKLE SKUDDPREMIEORDNINGEN

Skuddpremier bidrar til å undergrave grunnleggende respekt for dyr og bygger på et utdatert natursyn. Ordningen er svært kontroversiell, og forskning viser samtidig at skuddpremier er meningsløse. NOAH oppfordrer derfor kommuner som har skuddpremieordninger til å avslutte disse. Samtidig hører vi svært gjerne fra kommuner som har avviklet og tar avstand fra skuddpremier som virkemiddel.

Kravene i ny viltressurslov

Ny viltressurslov gjelder fra 1. juli 2026. Ifølge loven §52 kan skuddpremie kun fastsettes «for viltarter som har jakttid, og som gjør skade». Miljødirektoratet definerte allerede i 2012 hva som ligger i begrepet «skade» i forhold til skuddpremie:¹ *«Med skade menes skade av et visst økonomisk omfang, og hovedsakelig skade på næring. Det kreves dokumentasjon om at arten volder vesentlig økonomisk skade på eiendom eller næringsinteresser.»*

Kravet om vesentlig skade og dokumentasjon på dette, sammenfaller med kravene for skadefelling i viltforskriften (2020). NOAH gjør oppmerksom på at dokumentasjonskravet for at skadefelling skal være berettiget, er høyt – dette ble bekreftet av Sivilombudet i 2024:² *«Vilkårene for å gi en tillatelse legger opp til at skadefelling er siste utvei. Ombudet mener dette tilsier at kravet til begrunnelse for å gi unntak fra forbudet er strengt.»* Etter samme logikk er også dokumentasjonskravet strengt for å legge til grunn av en art som sådan gjør «skade», som utløser skuddpremie.

Kommunene har et skjerpet krav til å dokumentere at vilkåret er fylt. Loven sier:
«Fastsetting av skuddpremieordninger skal godkjennes av kommunen. Kopi av vedtak om

¹ Brev til NOAH 05.10.2012

² <https://www.dyrsrettigheter.no/wp/wp-content/uploads/som-uttalelse-fellingstillatelser-beslutningsgrunnlag-og-ansvar-for-sakens-opplysning.pdf>

skuddpremieordninger skal sendes Kongen.» Den nye kravet om å sende inn vedtak, bunner i departementets erkjennelse i lovproposisjonen om at «omfanget av skuddpremier etter gjeldende regelverk har vært preget av manglende oversikt». Departementet slår fast: «En skuddpremieordning som ikke er godkjent, er ulovlig.»

Loven slår fast: «Det kan ikke fastsettes skuddpremieordninger for gaupe». Bakgrunnen er gaupas rødlistestatus.

Miljødirektoratet har for øvrig tidligere understreket at statlige midler ikke skal benyttes til skuddpremie. Dette gjelder også for kommunens viltfondsmidler.³

Sterk faglig motstand mot skuddpremie

I Lovproposisjonen skriver departementet: «*Departementet har merket seg at det har kommet mange innspill i høringen om at skuddpremier bør forbys.*» De skriver videre: «*Mattilsynet har i sin høringsuttalelse vist til at forslaget kan komme i strid med dyrevelferdsloven §§ 3, 12 og 20. Dette er regler om dyrs egenverdi uavhengig av den nytteverdien det har for mennesker, om at jakt og avlaving skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Av dyrevelferdsloven § 12 fjerde ledd følger det også at avlaving ikke skal skje som et selvstendig underholdnings- eller konkurranseelement.*» Mattilsynet mener med andre ord at viltressurslovens adgang til skuddpremie, står i motstrid til dyrevelferdsloven.

Allerede i 2004 uttalte Veterinærmedisinsk Oppdragssenter: «*Skuddpremier (...) innebærer at enkelte arter blir sett på som «skadedyr». Dette reduserer angjeldende arts status, noe som kan resultere i mindre omtanke for at dyret ikke skal lide under jakt eller fangst. (...) Adgangen til å gi skuddpremier som ledd i viltforvaltning bør fjernes.*»⁴

I høringsprosessen 2025 uttalte Rådet for dyreetikk: «*Rådet for dyreetikk mener at skuddpremieordningen bygger på et syn der artene inndeles i nytte- og skadedyr uten at hensynet til dyrenes egenverdi ivaretas. (...) Rådet for dyreetikk frykter at når en art kategoriseres som skadedyr, taper den respekt (jf. dyrevelferdsloven § 3 om å fremme respekt for dyr) i befolkningen.*»

Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) uttalte i sitt høringssvar: «*Departementene foreslår å videreføre adgangen til å fastsette skuddpremier i § 48, men med visse endringer. (...) Vi mener at ordningen prinsipielt er foreldet, og bør erstattes med andre ordninger for å oppnå formålet. Dagens ordning er omstridt og kan skade respekten for jakt og fangst.*»

Skuddpremie og «predator-kontroll» er feilslått

Et gammeldags og utdatert syn på naturen og dens arter, i kombinasjon med uvitenhet om arters funksjoner i økosystemet, bidro til innføringen av de første skuddpremiene. I dag er synet på natur og dyrevelferd endret, og vi besitter nå kunnskap om naturmangfold og viktigheten av hver arts rolle

³ Brev fra Miljødirektoratet til fylkeskommunene 13.01.2014: "Fylkeskommunen kan gi kommunene tillatelse til å fastsette skuddpremie etter viltlovens § 51"

⁴ Cecilie M. Mejdell, VESO «Konsekvenser av menneskelig aktivitet på dyrevelferd hos viltlevende dyr» (2004)

i økosystemet. For både viltressursloven og naturmangfoldloven er det overordnede formålet at naturen og dens artsrikdom skal bevares, og NOAH mener at skuddpremieordningen strider mot grunnprinsippene i begge disse lovene.

Skuddpremieordningen viser seg også ineffektiv med tanke på formålet. I en artikkel i Dagens Næringslivs magasin D2⁵ undersøkes skuddpremieordninger nærmere, og avisen skriver: *“Til tross for at ledende forskere allerede på 1950-tallet kalte rovviltbekjempelsen meningsløs og skuddpremier for bortkastede penger, viser Dagens Næringslivs kartlegging at det finnes skuddpremie ordninger i én av fire norske kommuner.”*

I artikkelen uttaler flere fagpersoner seg negativt til skuddpremier: Vidar Holthe, tidligere biolog i det som nå tilsvarer Miljødirektoratet, og viltforvalter i Østfold uttaler: *“Den store sannheten er at innenfor lovens rammer er generell smårovviltbekjempelse som å øse vann ut av Mjøsa med bøtte.”* Fylkesmannen i Hedmark siteres med: *«Faglig sett vil det være et tilbakeskritt og et dårlig signal at en på Statens grunn på nytt innfører slike ordninger.»* Knut Morten Vangen, daværende seksjonsleder for viltseksjonen i Miljødirektoratet siteres med: *«Vi antar likevel at de fleste slike ordninger i begrenset grad bidrar til bestandsreduksjon av de aktuelle artene, og at måloppnåelsen med ordningene derfor kan være begrenset.»*

Intens jakt på naturlig tilhørende arter er både uheldig, uetisk og meningsløst. Ikke desto mindre er flere naturlig tilhørende arter offer for ordningen – eksempelvis rev. Men NINA (Norsk Institutt for Naturforskning) understreker at intensiv jakt ikke senker rødrevbestanden, fordi den «kompenserer» med både reproduksjon og innvandring.⁶ NINA peker for øvrig på at redusert tilgang til mat fra mennesker (søppel, åte, jaktrester m.m.), altså mindre menneskelig påvirkning, får dyrene til å utvide sine territorier og dermed redusere bestandens tetthet. Rødreven er ifølge Scandfox en art med komplisert samspill på flere nivåer i sitt økosystem.⁷ Rødrev kan hindre mink (fremmedart) i å spre seg.⁸ Rødrev er samtidig selv bytte for ørn og større (truede) rovdyr.

Luxemburg forbød revejakt i 2015, og spådommer om at bestanden deretter ville «eksplodere» slo ikke til. Sykdomsforekomsten ble imidlertid rapportert å være lavere enn i områder med intens jakt.⁹ Fravær av jakt kan ha ført til en mindre «stresset» bestand der reproduksjonsraten ikke er «på høygir», noe som igjen vil bedre immunforsvar for dyrene. Ved å gå bort i fra tanken om predatorjakt har Luxemburg blitt i stand til å sette større fokus på de menneskeskapte årsakene til nedgang i biologisk mangfold for eksempelvis fuglearter, slik som landbrukspraksiser og tap av insekter som følge av menneskers arealbruk og forurensing. Miljøministeren i Luxemburg påpekte at fasan var så godt som utryddet på 1980-tallet, til tross

⁵ Dagens Næringslivs magasin, D2, 9. april 2021 <https://www.dn.no/staticprojects/special/premiedyrene/>

⁶ NINA temahefte 79: Jakt i Lierne – Om smårovvilt, rev og hønsefugl. Rapport fra smårovvilt-prosjektet «Jakt-i-Lierne» 2014/15 – 2018/19 Lars Rød-Eriksen, Pål F. Moa og Nina E. Eide <https://brage.nina.no/nina-xmloi/bitstream/handle/11250/2685750/ninatemahefte79.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁷ <https://www.scandfox.no/Fakta-om-rødreven#bestandsstørrelse>

⁸ Handlingsplan mot amerikansk mink (Neovison vison); Direktoratet for Naturforvaltning, DN-rapport 5 (2011) https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/2362/dn-rapport-5-2011_nett.pdf

⁹ European Wilderness Society, 2018 <https://wilderness-society.org/success-for-fox-hunting-ban-in-luxembourg/>

for intensiv jakt på rødrev, og konkluderte med at predatorjakt derfor er et blindspor.¹⁰

Erfaringer om at intens «predator-jakt» med tilhørende skuddpremier er meningsløst, er også gjort i Norge. Da Sandnes kommune skulle vurdere innføring av skuddpremieordning på rev ble det uttalt at:¹¹ *«Effekten av skuddpremieordninger er faglig omdiskutert. Revebestanden ser ut til å variere fra år til år, også i områder uten skuddpremie på stedegne viltarter. Tall fra Gjesdal kommunes skuddpremieutbetalinger mellom 2012 og 2016 viser eksempelvis store variasjoner fra år til år, tilsynelatende uavhengig av ordningen. (...) For tidligere Sandnes kommune ble ordningen med skuddpremie avviklet i 2006. Da klagen ble lagt frem for politisk behandling var begrunnelsen: «Grunnlaget for fjerning av skuddpremien var at denne ikke hadde særlig innvirkning på bestanden.»»*

NOAH vil også advare mot at arter som ofte er utsatt for skuddpremier, kan nærme seg rødlistet status. Dette gjelder ikke minst kråkefuglene. Ifølge Artsdatabanken 2021 har kråke hatt en "bestandsnedgang på ca. 22 % over 18 år (...) dette tilsier rødlistekategori nær truet". Dessverre er den likevel listet som LC, mens den er nær truet i Sverige. Også skjære er listet som LC, selv om nedgangen er på 31% over 18 år, og inkluderer kategorien sårbar. Artsdatabanken sier man må «følge nøye med». Å følge nøye med på arter i nedgang, innebærer ikke å utbetale skuddpremier for dem.

Det faller på sin egen urimelighet at kommunen skal legge til rette med økonomiske insentiver for en ordning som er uten hensikt og samtidig er skadelig for naturmangfoldet.

Konklusjon

NOAH mener det er svært tydelig at skuddpremieordninger både er feilslåtte og uetiske: Vi oppfordrer alle kommuner som har skuddpremieordninger om å avslutte disse og ikke innføre denne typen ordninger for noen art. NOAH ber også kommuner som har avviklet ordningen, om å melde tilbake til oss om kommunenes standpunkt.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/

Siri Martinsen
Veterinær og leder

Dorrit Rahbek
Biolog

¹⁰ Luxemburger Port, 16.07.2020 https://www.wort.lu/de/lokales/fuchsjagd-bleibt-verboten-5f104fa3da2cc1784e361c08?fbclid=IwAR23Wnzn3nCUldcsyeJm5cCAS_CiCe9w-WFXwLzm5WcZgpUfGlyenXtwrxU

¹¹ Dagens Næringslivs magasin, D2, 14. april 2021 <https://www.dn.no/d2/friluftsliv/jakt/naturressurser/ville-dyr/politikere-reagerer-pa-skuddpremier-etterlevninger-fra-en-annen-tid/2-1-994931>